

Täysistunto

Keskiviikko 2.3.2016 klo 13.59—16.57

4. Lakialoite laiksi perusopetuslain 32 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 5/2016 vp Mikko Kärnä kesk ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

16.25 **Mikko Kärnä kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuon tässä terveisiä Lokan kylältä Tanja Pyhäjärveltä, joka kirjoitti minulle eilen näin: "32 000 kilometriä. Sitä lukuvuosi tarkoittaa 7-vuotiaalle lapselleni, 32 000 kilometriä vuodessa taksin kyydissä istumista. Miten on mahdollista, että vaadimme lasten jaksavan pidempiä koulumatkoja kuin aikuisten työmatkat? Missä ovat koulutuksen osalta uudet toimintatavat, kehittyvät ja eteenpäin vievät ratkaisut? Valtion kaltaisen koneiston on haastavaa olla ketterä. Joskus kuitenkin pienillä muutoksilla voi olla suurempiakin tai uutta luovia vaikutuksia. Toivottavasti tämä lakialoite olisi juuri sellainen pieni muutos, jonka myötä tapahtuisi kehitystä ja ratkaisuja saavutettaisiin yhdessä yrittämällä. Kohtuullinen koulumatka, sitä minä pyydän lasten hyvinvoinnin tähden."

Arvoisa rouva puhemies! Lakialoitteessani ehdotetaan, että oppilaan koulumatka saisi olla korkeintaan 160 kilometriä päivässä ja kestää odotuksineen enintään 2,5 tuntia. Mikäli oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saisi koulumatka kestää enintään 3 tuntia. Lapsen huoltaja voisi kuitenkin sopia myös toisin.

Nykyisessä laissa ei määritellä selkeää kilometrirajaa oppilaan koulumatkalle vaan ainoastaan aikarajoite. Tämä aikarajoite on erittäin epämääräinen, ja matka-ajat vaihtelevat usein keliolosuhteiden mukaisesti. Huonolla ajokelillä koulumatkat voivat siten venyä kohtuuttoman pitkiksi. Tämän kilometrirajan lisääminen perusopetuslakiin toisi lapsille ja lasten huoltajille varmuutta siitä, että koulumatkoista ei muodostu täysin kohtuuttomia.

Nykyinen laki ja sen tulkinta ovat johtaneet ongelmiin ja ristiriitoihin esimerkiksi juuri tuolla Lokan kylällä, jossa lasten koulumatkaksi Sodankylään on muodostumassa noin 85 kilometriä suuntaansa. Perheiden oltua yhteydessä oikeusasiamieheen tämäkin on todennut ja lausunut, että ainoa mahdollisuus näiden tulkinnanvaraisuuksien poistamiseen on lisätä tähän lakiin selkeä kilometrirajoite.

Tämän kilometrirajan asettamisen puolesta puhuu myös aikuisille asetettu 80 kilometrin työssäkäyntialue, jonka puitteissa velvoitamme esimerkiksi työttömän työnhakijan vastaanottamaan työtä työttömyysetuuksien edellytyksenä. On täysin kohtuutonta, että esi-kouluikäisen lapsen koulumatka saisi olla tätä pidempi. Mikäli koulupäivät venyvät kohtuuttoman pitkiksi, vaikuttaa se suoraan lasten opiskelumotivaatioon ja jaksamiseen sekä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 17/2016 vp

vaikeuttaa esimerkiksi lasten harrastustoimintaa. Lasten huoltajille on kuitenkin jätettävä mahdollisuus sopia viranomaisen kanssa myös pidemmästä koulumatkasta, mutta sellaista ei voitaisi lapselle asettaa ilman huoltajan suostumusta.

On myös täysin selvää, että yhden lapsen takia ei varmaankaan ole tarkoituksenmukaista ryhtyä perustamaan uusia kouluja. Sen sijaan meidän on otettava käyttöön uusia menetelmiä ja uusia tapoja, ei siirrellä sitä lasta edestakaisin vaan tuotava se opetus sitten lapselle sinne kotiin. Näin tapahtuu jo nykyisellään tietyillä paikkakunnilla Lapissa, esimerkiksi Sallassa, jossa on todettu, että koska ei kyetä täyttämään tätä aikarajoitetta, lapset opiskelevat suuren osan ajastaan kotona etäopetuksen keinoin ja välillä käyvät sitten lähipäivinä koulussa, ja tämä on myös sitten huoltajien kannalta ollut erinomainen ja hyvä ratkaisu.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan tässä puheeni lopussa kiittää kaikkia niitä 118:aa kansanedustajaa tämän lakialoitteeni allekirjoittamisesta. Toivon todella, että asia saa arvionsensa ja nopean käsittelyn sivistysvaliokunnassa aivan lasten oikeuksien takia. — Kiitos.

16.29 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Käsittelyssämme on tänään päivän päätteeksi kansanedustaja Mikko Kärnän ynnä muiden tekemä lakialoite perusopetuslain 32 §:n muuttamisesta. Tämä lakialoite perusopetuslain muuttamisesta koskee verratenkin pientä joukkoa pieniä suomalaisia, meidän koululaisiamme, mutta siitä huolimatta pidän sitä erittäin hyvänä. Voisi sanoa, että se on kohtuuden ajattelua ja varmasti ihan oikeudenmukaisuusajatteluakin, että niille lapsille, jotka asuvat sellaisilla alueilla, joilla meillä alkavat olla koulutuksen peruspalvelut aika kaukana, järjestettäisiin koulumatkat inhimillisellä kilometrimäärällä ja inhimillisillä aikamäärillä. Pidän tässä lakialoitteessa esitettyjä tarkennuksia aikarajoihin ja esitettyjä kilometrimääriä hyvin perusteltuina, ja siksi olenkin itsekkin allekirjoittanut tämän lakialoitteen, olen yksi niistä 118:sta.

Mutta, arvoisa puhemies, kysymyksessä on lakialoite, kansanedustajien tekemä lakialoite. Voimme katsoa omasta perustuslaistamme, valtiosäännöstämme, ja varmasti ihan koulun oppitunneiltakin on jo tuttua se, että Suomessa lakeja voidaan säätää joko hallituksen esityksellä tai kansanedustajan tai kansanedustajien tekemällä lakialoitteella. Nyt sitten meidän järjestelmään on tuotu uusi tapa tuoda lakeja, rakentaa lakeja, se on tällainen kansalaisaloite. Tällä hetkellä meillä on sellainen tilanne, että 50 000 suomalaisella allekirjoituksella me voimme saada tänne eduskunnan käsittelyyn kansalaisaloitteita. Niitä ei mitenkään etukäteen tarkisteta, niitten perustelujen ei tarvitse olla kummoisia, ja ne liikkuvat hyvin laajalla skaalalla. Meillä on ollut kansalaisaloitteita isoista arvokysymyksistä, avio-oliittolain muuttamisesta, jota voidaan pitää ihan perusteltuna, sitten tällaisiin pienempiin, sanoisin, aika tavanomaisiin, poliittisiin kysymyksiin liittyviä, niin kuin nollatuntisiin työsopimuksiin tai pieniin synnytyssairaaloihin, ja tuntuu, että näitä kansalaisaloitteita nousee kuin sieniä sateella.

Arvoisa puhemies! Tein tuossa pienen laskutoimituksen. 118 kansanedustajaa on allekirjoittanut tämän edustaja Kärnän laatiman lakialoitteen. Keskimäärin, oman arvioni mukaan, mitä olen politiikkaa seurannut, noin 5 000 ääntä tarvitaan Suomessa siihen, että pääsee eduskuntaan kansanedustajaksi. Toki on sitten niitä haravia, jotka vetävät yli 10 000, pääsee jostakin 2 000:lläkin — tunnemme tämän d'Hondtin menetelmän — mutta ehkä noin 5 000 on se keskimääräinen. Laskin tuossa, että nämä 118 kansanedustajaa, jotka ovat tämän lakialoitteen allekirjoittaneet, edustavat noin 590 000:ta suomalaista. Ja, arvoisa pu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 17/2016 vp

hemies, minusta on varsin omituista ja erikoista, ihan meidän demokratian ja parlamentarismin kannalta, että 50 000:lla netissä verkkopankkitunnuksella tehdyllä allekirjoituksella hyvinkin sekaviin kansalaisaloitteisiin saadaan aikaan eduskunnassa prosessi, jossa nämä kansalaisaloitteet jumpataan läpi valiokunnista, aina tehdään huolelliset mietinnöt, sinne mietintöihin tulee useita vastalauseitakin, ja vielä salissakin on paljon edustajia keskustelemassa niistä kansalaisaloitteista. Minusta kyllä on jonkun verran vääristynyt tämä meidän järjestelmä. Uutena edustajana se ei niin tuttu vielä ole, mutta meillähän on täällä olemassa sellainen tapa, että yli 100 edustajan allekirjoittama lakialoite saa nopeamman ja huolellisemman käsittelyn, ja todellakin toivon, että kun 118 kansan valitsemaa meidän ylintä vallankäyttäjää on tämän lakialoitteen allekirjoittanut, niin se saa todella nopean ja huolellisen käsittelyn, sillä tuntuu oudolta, jos nämä, kun on tällaisia huolellisia lakialoitteita, erittäin hyvin perusteltuja — kiitän siitä edustaja Kärnä — haudataan johonkin valiokunnan perukoille ja sitten nämä tällaiset virheellisillä perusteluilla tehdyt kansalaisaloitteet saavat paremman käsittelyn, pidän sitä hyvin outona.

Tahdonkin tässä lähete keskustelussa lähettää sivistysvaliokunnalle sen viestin, että toivon, että tämä otetaan nopeaan käsittelyyn ja tämä saa vähintään yhtä vakavan käsittelyn ja yhtä vakavan tarkastelun kuin nämä kansalaisaloitteemme.

16.34 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on käyty paljon keskustelua suomalaisesta koulutusjärjestelmästä, ja yksi suomalaisen koulutusjärjestelmän hyviä puolia on lapsien ilmainen koulukuljetus. Mutta on aivan oikein, että edustaja Kärnä tekemä aloite, jonka itsekin olen allekirjoittanut, on otettu tässä käsittelyyn. Toivon myös itse sille valiokunnassa asiallista ja hyvää käsittelyä. Toivon myös lakiesityksen läpimenoa, sillä on täysin perusteltua, että lapsien koulupäivän pituutta ja koulumatkan pituutta rajataan hiukan tarkemmin kuin nykyinen laki edellyttää. Tämä vertaus aikuisten työssäkäyntialueeseen on erittäin hyvin perusteltu ja hyvä lähtökohta siinä.

Kaiken kaikkiaan suomalainen koulukuljetusjärjestelmä on kuitenkin lapsille hyvä, ja tärkeää siinä on myös turvallinen koulumatka nuorille koululaisille. Itselläni on yli 20 vuoden kokemus koulukuljetuksista. Täällä Etelä-Suomessahan tällainen pitkä etäisyys, kilometreihin perustuva, ei ole se ongelmakysymys, mutta tämä tuntirajoitus myös täällä Etelä-Suomen kunnissa jo joillakin alueilla paukkuu yli. Siihenkin on hyvä saada rajoitus, koska koulupäivän pituus on nuorelle koululaiselle se oleellinen asia.

Sitten haluan vielä ottaa kantaa tähän edustaja Kurvisen näkemykseen kansalaisaloitteista ja niiden merkityksestä. Allekirjoitan täysin sen, että jos 50 000 allekirjoituksella saa laajemman käsittelyn kuin tämä, minkä edustaja Kurvinen arvioi edustavan 590 000:ta äänestäjää, niin tässä on selvä epäkohta. Toivonkin myös siitä keskustelua tässä yhteydessä.

16.36 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Aloitteessa todetaan, että oppilaan koulumatka saisi olla korkeintaan 160 kilometriä päivässä ja kestää odotuksineen enintään 2,5 tuntia päivässä ja 13 vuotta täyttäneen oppilaan koulumatka saisi kestää enintään 3 tuntia päivässä. Kannatan tätä edustaja Kärnä aloitetta. Meillä Itä-Suomessa on samanlaisia ongelmia kuin Lapissa ja myös muualla Suomessa. Edustamani Saimaan alue on kauttaaltaan asuttua, mutta järvien vuoksi matkat ovat pitkiä. Liian monen lapsen koulupäivä venyy tämän vuoksi liian pitkäksi, ja koska kouluja on lakkautettu ja keskitetty, tilanne on tällä hetkellä lapsen kannalta huono. Myöskään koulukyyteihin ei ole resursoitu riittävästi eikä reittejä mietitty lapsen kannalta järkevästi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 17/2016 vp

Yhä useammat lapset siis istuvat tuntikausia taksissa tai linja-autossa aamuin illoin. Myös koulukyydin odottamiseen kuluu aikaa. Koulupäivien venyminen kuljetusten takia ylipitkiksi vaikuttaa monella tavalla lapsen ja myös koko perheen arkeen. Se vähentää muun muassa lapsen kykyä ja halua oppia, kun lapsi on valmiiksi kouluun tullessaan väsynyt matkasta. Lisäksi moni lapsi voi autossa pahoin. Lapsen koko koulupäivä menee pilalle, kun taksi tai bussi kiertele ja kaartelee kaikki pikkutiet. 15 minuutin suora matka voi muuttua 1,5 tunnin istumiseksi, kun kyydeissä säästetään ja kaikki lapset kuljetetaan samalla taksilla. Opettajat huomauttavat myös siitä, että koulut eivät pysty tarjoamaan kuljetusoppilaille tukiovetusta. Myös koulujen kerhoihin osallistuminen on näille oppilaille lähes mahdotonta.

Täällä eduskunnassakin on kiinnitetty paljon huomiota liikkumattomuuden epäterveellisiin vaikutuksiin. Ei ole lapsenkaan terveydelle hyväksi istua tuntikausia autossa liikkumattomana. Koulumatkaan kuluva pitkä aika merkitsee sitä, että lapsi ei ole ulkona leikkimässä ja liikkumassa. Liikunta on parasta ennalta ehkäisevää terveydenhoitoa, joten liikuntavaikutus pitää ottaa huomioon kaikessa päätöksenteossa, ja toivon, että erityisesti tässä lakialoitteessa. Liikkumattomuuden merkitys vain pahenee, kun koulumatkoihin kuluva pitkä aika hankaloittaa lapsen harrastamista myös koulupäivän jälkeen. Ilta-aikaa jää vain vähän, eikä harrastuksiin välttämättä ehdi eikä jaksakaan pitkän koulupäivän takia.

Aikuisille on asetettu 80 kilometrin työssäkäyntialue, jonka puitteissa työnhakija on velvoitettu vastaanottamaan työtä. Mielestäni lapsillakin tulee olla oikeus kohtuullisen pituisiin koulumatkoihin, ja toivon tälle aloitteelle myönteistä käsittelyä täällä eduskunnassa ja valiokunnissa.

16.40 Katja Taimela sd (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Erittäin kannatettava lakialoite, ja kun se vielä keräsi tosissaan yli 100 kansanedustajan nimen, tarkalleen 118 kansanedustajan nimen, niin pitää onnitella edustaja Kärnä ensimmäisen kauden kansanedustajana.

Suomi on todellakin harvaan asuttu maa, ja huoli lastemme koulumatkojen pituudesta ei todellakaan ole turha. Me olemme varmaan joka ikisessä puolueessa huolissamme siitä, että lapsia karrätään tosi pitkiä matkoja busseilla ja pikkutakseilla, niin että ne koulupäivät venyvät matkoineen tosi tosi pitkiksi.

Edustajakollega Kärnä totesi minun mielestäni todella hyvin sen, että aikuisilla on nykyään enintään 80 kilometrin työssäkäyntialue velvoitteena työn vastaanottamiseen ja nämä lasten nykyiset koulumatkat kestoineen ja kilometreineen ovat aivan jotain muuta. Joku voisi väittää, että tämä on huono vertaus, mutta itse pidin siitä vertauksesta.

Edustaja Kurvinen totesi omassa puheenvuorossaan realistisena edustajana, että tämä lakialoite toteutuessaan koskee suhteellisen pientä osaa lapsia. Tuo on totta. Minä olen itsekin sitä mieltä. Mutta kuten edellisissäkin keskusteluissa tänään tässä salissa olimme huolissamme kaikki puolueet siitä, että ihmisten ja perheiden pitää saada asua siellä, missä he itse haluavat, niin sinänsä meidän kaikkien tehtävä tässä päätöksenteossa on ratkaista niitä ongelmia, jotta koko Suomi pysyy asuttuna ja joka puolella pystyvät myös perheet asumaan niin, että lapsilla nämä koulumatkat ovat säällisiä ja ne pystytään hoitamaan niin, että ne eivät rasita liikaa näitä meidän pieniä koululaisiamme.

Tämä aloite on varsin kannatettava, ja minä haluan tässä keskustelussa myös tukea edustajakollega Kurvista siinä — jälleen kerran toinen hyvä vertaus keskustakollegalta — kun vertasit tätä kansalaisaloitenäkökulmaan. Nehän saavat valtavan mediahuomion, ja niistä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 17/2016 vp

keskustellaan täällä hyvin laajasti, ja on väkeä paikalla enemmän kuin tänään tässä keskustelussa. Medianäkyvyys on todellakin taattu. Mikä on näitten edustajien lakialoitteiden medianäkyvyys?

16.43 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Itsekin halusin tulla tänne saliin tukemaan edustaja Kärnän oivallista lakialoitetta, minkä itsekin olen allekirjoittanut. Ehkä nämä ovat niitä pieniä hetkiä, kun täällä sopivasti myös yli hallitus—oppositio-rajojen tehdään hyvää lainsäädäntötyötä, ja toivon todella, että tämä lakialoite nyt myös edistyy valiokunnassa ja tulee sitä kautta uudestaan saliin ja päättyy sitten lainsäädännöksi.

Olisi ihan hyvä, että myös vielä hieman laajempi joukko olisi tästä keskustelemassa, koska se toisi vähän perspektiiviä tähän, kun tuntuu, että kun täällä Ruuhka-Suomessa koulumatka pitenee 800 metriä tai 8 kilometriä, niin sitä pidetään jotenkin varsin epäoikeudenmukaisena eikä voida millään ymmärtää, että näin voitaisiin tehdä. Kun todella mennään sinne harvaan asutulle seudulle, missä tällä hetkellä todella moni lapsi joutuu aivan tolkutoman pitkän matkan istumaan autossa päästäkseen kouluun, niin tämä tuo kyllä siihen paljon paremman mittarin, mitä se koulumatka voi olla, kuin tämä nykyinen aikamääre.

Toisaalta tämä myös pakottaa kehittämään näitä uusia opettamisen muotoja, mihin myös edustaja Kärnä viittasi. Toivoisin kyllä, että kun tämä koulutuksen digitalisaatio on myös näitä hallituksen kärkihankkeita, niin haettaisiin myös uusia keinoja, millä myös sitä etäopetusta pystyttäisiin paremmin antamaan, ja sillä tavalla mahdollistettaisiin se, että mikäli edelleen on sellaisia perheitä, jotka asuvat valtavan pitkän matkan päässä koulusta, niin sitä opetusta voitaisiin osittain paljon paremmin antaa siellä kotona ja sitten ehkä tällaisilla lähipäivillä tuoda kouluun. Tätä kautta kuitenkin varmistettaisiin se, että jokainen lapsi riippumatta asuinpaikastaan saa laadukkaan opetuksen.

Näillä sanoillani haluan kyllä lämpimästi tukea tätä aloitetta, ja toivoisi, niin kuin tässä moni muukin edustaja on toivonut, että tällaisestakin asiasta, missä kansanedustaja on saanut yli 100 kansanedustajakollegaa allekirjoittamaan aloitteen, keskusteltaisiin hieman enemmän myös julkisuudessa kuin joistain kansalaisaloitteista, missä ei kyllä aina ole ihan sitä järjenkään häivää.

16.45 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Kouluverkosta huolehtiminen ja koulumatkoista ja koulukuljetuksista päättäminen kuuluvat opetuksen järjestäjän päätös- ja harkintavaltaan. Koulumatkojen pituuteen vaikuttavat osaltaan kuntien kouluverkkoa koskevat päätökset. Kouluverkon harventaminen johtaa yleensä koulumatkojen pidentymiseen, minkä vuoksi kuntien on tarpeen määritellä ne kuljetustarpeet ja suunnitella kuljetukset siten, että koulumatkoihin käytettävä aika jäisi mahdollisimman lyhyeksi.

Koulumatka-aikaan vaikuttavat koulumatkojen pituuden ohella myös kuljetusjärjestelyt ja koulujen työjärjestyksetkin. Joissakin tapauksissa siihen voivat vaikuttaa myös oppilaan oppiainevalinnat sekä esimerkiksi oppilaan huoltajan tekemät kouluvalintaratkaisut, mikäli sellainen on mahdollista. Koulukuljetuksen tulisi olla koulunkäyntiä tukevaa, ja kuljetus ei saisi muodostua kynnyskysymykseksi, kun koulumotivaatiota mietitään. Hyvin suunnitellut ja toimivat kuljetukset ovat yksi sujuvan ja joustavan arjen perusta.

Laissa säädetty enimmäisaika sisältää varsinaisen matkan lisäksi mahdollisen odotusajan. Jos oppilaan koulumatkaa ei voida järjestää säädetyn aikarajan mukaisesti, on oppilaalla oikeus maksuttomaan majoitukseen ja täysihoidon. Tämän ei tietenkään pidä olla ensisijainen ratkaisu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 17/2016 vp

Kun itse pohdin tämän lakialoitteen kilometrirajoituksen ja matka-ajan suhdetta, ajatukset väistämättä menivät sinne omaan peruskoulu-aikaan ja omiin kokemuksiini peruskoulun yläluokilta koulumajoituksesta. Etäisyys Kuusamon taajamassa sijaitsevaan kouluun oli vain 56 kilometriä, mutta linja-autokuljetuksen kuljetusreittien vuoksi matka-ajasta tuli kohtuuton. Kotikyläni nykyisen peruskoululaisen ei tarvitse olla väliaikaismajoituksessa, vaan hän saa päivän toisen matkan linja-autoa nopeammalla, suoralla taksikyydityksellä. Koulumatka hänellä on 68 kilometriä. Lakialoitteen 160 kilometrin rajausta ei tuo muutosta nykyiseen tilanteeseen yhdellekään kuntamme peruskoululaiselle.

Arvoisa rouva puhemies! Lakisääteisten koulukuljetusten toteutumista ja koulutuksen saavutettavuutta on arvioitu säännöllisesti peruspalvelujen arvioinnin yhteydessä. Viimeisten vuosikymmenten aikana Pohjois-Suomessa tapahtunut kouluverkon harventuminen näyttää nyt laantuneen. Lukuvuonna 2013—14 Lapissa oli 18 oppilasta, joilla jonakin koulupäivänä koulumatkan aikarajoitus ylittyi, yhdellä oppilaalla se ylittyi joka ainut koulupäivä. Paria vuotta aikaisemmin Suomessa oli 80 oppilasta, joilla tämä koulumatkan aikarajoitus ylittyi.

Peruskoulu on lapselle lähipalvelu. 50-luvulla rakennettiin koulut 10—15 kilometrin etäisyydelle toisistaan, koska kouluun kuljettiin jalkaisin ja meillä joskus jopa veneellä. Koulumatka saattoi olla nykykäsityksen mukaan erittäin rasittava ja kestää useita tunteja päivittäin. Nykyperuskoululainen on oikeutettu kuljetukseen yli 5 kilometrin pituisilla matkoilla. Käsitys lähikoulusta, tästä lapsen lähipalvelusta, kuitenkin vaihtelee eri olosuhteissa.

Minulla liittyy tehtyyn 160 kilometrin ehdotukseen myös huoli. Tulisiko tästä etäisyydestä tietynlainen kriteeri lapsen lähipalvelulle — kriteeri, joka hiljalleen alkaisi ohjata kuntia kouluverkkoratkaisuissa ja venyttäisi niitä negatiiviseen suuntaan? Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen ja laadukkaaseen lähikouluun, mutta kuinka turvataan laadukas, turvallinen ja yhdenvertainen koulutus koko maan alueella? Digitalisaation avulla varmasti saadaan joitakin ratkaisuja, mutta lapsen oikeutta koulukavereiden kanssa oppimiseen ja vuorovaikutukseen kasvokkain se ei missään tapauksessa korvaa.

Minä kiitän lämpimästi edustaja Kärnä, että hän tällä lakialoitteellaan nostaa peruskoululaisen koulumatka-oikeuden ja myöskin perusopetuksen lähipalveluna yhteiseen keskusteluun. Ja todellakin toivon, että tämä näkyisi myös julkisessa keskustelussa. — Kiitos.

16.50 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Parviainen otti oivallisesti keskusteluun myös tämän lähipalvelun määritelmän. Uskon, että tässä tulevassa ja syntyvässä aluehallintouudistuksessa myös tähän joudutaan ottamaan kantaa, mikä on lähipalvelua, ja toivottavasti myös tämä lasten koulumatka-asia siinä on asiaan vaikuttava tekijä.

Haluan kuitenkin korostaa myös tässä koulukuljetuksessa sitä, että joissakin tapauksissa kuitenkin on lapsia, joille koulukuljetukset ovat välttämättömiä, ja kun ne ovat turvallisia, niin ne lapset osittain nauttivatkin siitä koulumatkasta, se ei ole aina sille nuorelle, pienelle koululaiselle pelkästään rasite. He oppivat siinä myös liikennesääntöjä, liikennekulttuuria, tietenkin mikäli kuljettaja on asiallinen ja hoitaa sen asian. Siinä puolen tunnin ja tunnin aikana — kokemuksesta tiedän — käydään monta mielenkiintoista keskustelua sen kuljetettavan lapsen kanssa, ja sellainen kanssakäyminen aikuisen kanssa on myös sellainen sosiaalinen tapahtuma sille lapselle, se ei ole missään nimessä aina sellainen negatiiv-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 17/2016 vp

vinen. Mutta kaikki nämä esille nostetut huolet, pitkät koulupäivät, mitä rasitteita se antaa lapselle, ovat täysin aiheellisia, ja niihin on syytä kiinnittää huomiota.

Täällä kannettiin huolta myös siitä, että lapset eivät liiku sinä aikana. No, aika moni lapsi tänä päivänä koulupäivän päätteeksi menee kyllä tietokoneen äärelle ja kotiin istumaan, — jos olisikin sitä perinteistä puussa kiipeilyä ja pesäpallon peluuta koulupäivän jälkeen, niin se olisi toki hyvä liikunnan kannalta.

Mutta haluan nostaa myös näitä asioita esille, että se koulukyyti on myös sille lapselle aika usein sellainen miellyttävä kokemuskin.

16.52 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia vielä, edustajakollegoiden puheet kyllä lämmittävät mieltä, ja on hienoa saada tällaista tukea ensimmäiselle lakialoitteelle, jonka on valmistellut ja tehnyt. Tässä on tullut keskusteluun hyviä näkökulmia, ja uskon kyllä, että mikäli nyt sivistysvaliokunta asian käsiteltäväkseen ottaa, niin nämä tulevat sitten huomioiduiksi.

Toivon todella, kuten tässä jo todettiin, että tämä olisi nyt yksi sellainen pieni asia, jossa voidaan nimenomaan tätä yhteistyötä tehdä yli hallitus—oppositio-rajojen ja viedä yhdessä tällaista tärkeää lasten asemaa edistävää lakiesitystä eteenpäin.

Erityisen mukavaa on kyllä päättää päivä tällaisiin sanoihin kohtalaisen kiihkeänkin debatin jälkeen, mitä tänään muissa asioissa käytiin.

16.53 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Vielä tähän keskusteluun sellainen lisäys, että kun näistä kuljetuksista puhutaan, on syytä pitää selkeänä mielessä se, että nämä koulukuljetukset ovat osa lapsen koulupäivää ja niitten laadusta ja turvallisuudesta on pidettävä kiinni kaikissa olosuhteissa. Ja nykyään kun näitä palveluja kilpailutetaan, niin tässäkin asiassa ei saataisi mennä se raha edellä, vain se rahankiilto silmissä, että kuinka paljon kunta voi säästää kilpailuttamalla, vaan niiden laatukriteereiden on erityisesti lapsia kuljetettaessa oltava ykköskriteereinä ja on pidettävä huoli siitä, että näitten kuljetusyritysten, taksifirmojen ja bussifirmojen, kaikki asiat ovat kunnossa ja kuljettajat ovat asianmukaisia, kaikki koulutukset käyneitä sekä että kuljetusyritykset huolehtivat siitä, että maksetaan työehtosopimusten mukaiset palkat. Ja myöskin perheille on tärkeää tietää se, että lapsi on turvallisessa kyydissä. Esimerkiksi asia, mikä on noussut esille, on se, että perheille on hieman epäselvää, tarkistaako kunta, että kuljettajilla on muun muassa rikosrekisteriote annettuna, että ei mitään tällaisia lasten kanssa työskenteleviltä vaadittavia papereita puutu. Elikkä pitäisin tärkeänä sitä, että kuljetusten laadusta pidetään kiinni.

16.55 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Pakkasen puheenvuoro kirvoitti pyytämään tämän pienen kommentin.

Totta tosiaan, koulukuljettaja on se kasvattaja, joka useinkin viettää lapsen kanssa kenties pisimmän ajan, mitä yksittäinen aikuinen siellä kouluyhteisössä. Tein kerran koulukuljetuskoulutusta varten tämmöisen aikuiskontaktien kartan ja laskelman yhtä luokkaa varten. Siinä luokassa sattui olemaan useampia pitkän matkan koulukuljetuksessa olevia lapsia, ja heillä ylivoimaisesti pisin aika vietettiin koulukuljettajan kanssa pienessä ryhmässä: kolme lasta ja koulukuljettaja. Siinä kyllä sitten tulee tämä kasvattajan rooli. Eli hyvä koulukuljettaja on kullannarvoinen asia kouluyhteisössä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 17/2016 vp

16.56 **Markku Pakkanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Juuri näin kuin edustaja Parviainen tuossa sanoi: hyvä kuljettaja on sille kuljetusyrityksellekin tärkeä ja kullanarvoinen henkilö.

Edustaja Taavitsainen otti tärkeän asian esille — kuinka kuljettajien taustat selvitetään — ja tänä päivänä ainakin niissä kunnissa, joissa tarjouskilpailu käydään koulukuljetuksista, joutuu yrittäjä kirjoittamaan tarjouksen yhteyteen käytettävät kuljettajat, heidän henkilötietonsa. Ja heidän rikosrekisterinsä selvitetään, on työnantajan velvollisuus selvittää se. Toisaalta kunnan tehtävä on myös sitten selvittää, onko kaikki asianmukaisesti. Kyllä näissä osissa tällä hetkellä lainsäädäntö on kohdallaan, ja voin sanoa, että ehkä yksi tarkimmin vartioitu henkilöstö tänä päivänä on pienten lasten koulukuljettajat, ja se on kyllä ihan perusteltua, siihen on ihan syytä. Ei siinä ole epäilystäkään, näin pitää toimiakin, mutta kyllä tämä asia on nykyisessä laissa jo kunnossa. Hankintalaki edellyttää tämäntyyppisiin asioihin puuttumista.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.